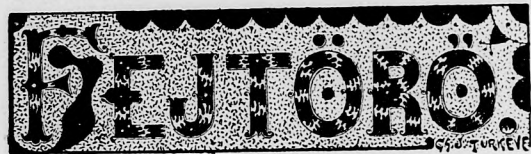

és szeret. A tanítási ügy terén szerzett érdemei már régóta elismerésre találtak, midőn Ő felsége a Ferencz József-rend keresztjével tüntette ki. Nevezetes jubileuma alkalmából mi is örvendő szívvel üdvözljük Alaghy Dezsőt és kívánjuk, hogy az Úristen számtalan esztendőig éltesse!

A Gyimesi vadvirágból, Gécey István e jeles népszínművéből adtak elő jeleneteket a csurgói ev. ref. főgimnázium önképzőkörének 14. gyűlésén, Sebestyén Pál, Király Lajos, Gali János VII. oszt. tanulók. Ez utóbbi a harangozó szerepében aratott nagy sikert.

Képes levelezőlapot cserél; Homor László főreáliskolai VII. o. t. (Szeged), Bohrandt Lajos (Eperjes), Reök István főgimn. VIII. o. tan. (Szeged), Miróczky Árpád keresk. isk. tanuló (Budapest, VIII. Örömvölgy-utca 8.), Luspay Sándor főgimn. t. (Budapest, VIII., Tavaszmező-utca 17.) Wittmann György, (Szeged, Iskola-ut 30).

Felige: Fejtőró az elme sportja.

Rovatvezető: Osiszár József.

Számtani kérdés:

Bontsuk szét $\frac{128}{17}$ törtet két más törtnek összegévé, melyeknek nevezője 9 és 13 legyen. Melyek ezen törték?

Földrajzi kérdés:

Mi a neve azon folyónak, mely a Bihar-Vlegyászi hegységben több forrás-csermely egyesüléséből támad? Tágas és termékeny völgye igen festői. Melyik folyóba ömlik?

Történelmi kérdés:

Mi a neve azon római császárnak, a ki 161-b. n született; kegyetlen, gyáva zsarnok, örülten tékozolta az államvagyonát; 192 december 31-ikén összeesküvő környezete megfojtotta? Madách Imre egy tragédiájának hősvé válaszottta.

Természetrizai kérdés:

Mi a neve azon az ujjakon szívóka alakú szervekkel ellátott gyíkoknak, a melyek függélyes falakon is képesek mászni? Szemhéjuk kicsiny vagy hiányzik; melegebb vidéken laknak és mérgesek.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. június 8.

A 21. számban közölt fejtőró kérdések megfejtése:

Csillagászati kérdés: Cepheus. Képrejtvény: Megvert engem a teremő áldást hozó két keze.

Helyesen fejtették meg: Miróczky Árpád, Puskás Jenő, Dada András, Fisch Sándor, Maldonyi János, Grünfeld Ferencz, Kertész Tivadar, Kovács Dénes, Czirbusz József, Borosnyay Oszkár, Steinschneider Ernő, Fejes István, ifj. Bujdosó József, Scherz Alfréd, Tájbér Oszkár, Windt Lajos, Schwitzer Zoltán, Antony Gyula, Tschet Károly, Zomody József, Kronstein Béla, Schwarz Gábor, Szabó Ferencz, Vadas Zoltán, Popper Miklós, Dragovits István, Acs Nagy István, Ruffy Kálmán, Pláger Leó, Katscher Sándor, Botka Andor, Bohrandt Lajos, Grimm Aladár, Róth Mihály, Jurenák Géza, Herresbacher Dénes, Glósz Ödön, Simkó Lajos, Lítsek Zoltán, Marx Miksa, Péter Rezső, Luspay Sándor és Emil, ifj. Schön István, Nagy Árpád, Koszorús Kálmán, Pártos Viktor, Bárány Béla, Gombos Bertalan, Lator László, ifj. Barthonek Károly, Laban Antal, ifj. Izsák Gyula, Szécskay Dezső, Schmid Károly, Puskás Endre.

A kitézött könyvjutalmat, Thackeray V. «Hiuság vására» cz. regényét Maldonyi János, az eperjesi kath. főgimnázium VII. o. t. nyerte el.

SZERKESZTŐI TELEFON.

K. M. Sopron. Az érettségi írásbeli feladatok czímei a «T. L.» korábbi évfolyamaiban jöttek. Lehet, az idén újból behozzuk e rovatot. — Sub auspiciis. Kérdését továbbítottuk Zakariás S. úrhoz, a bélyegrovat vezetőjéhez. — B. I. Budapest. Sziveskedjék hétfőn délután 2–3 óra közt a szerkesztőséghez ellátogatni. — Lakatos. Ecce carmen a mostani számban. — Fisch Sándor főgimn. V. o. t. Sátoraljaujhelyen levelezésbe szeretne lépni egy nagyváradi kollégával. — B. O. Brassó. A tévedések démona nagyon szeret a szerkesztőségekkel inceskedni, kivált a «Fejtőró»-vel összefüggő dolgoknál. Mindáltal nem érdemes a megfejtők közül való kihagyásért ennyire berzenkedni. — R. M. Sátoraljaujhely. Köszönjük a küldött diákanekdótát. Ha híveink buzgalmaiból több is összejön, az egészet együtt kiadjuk. — M. Á. Budapest—Eger derék út bicyclin. Gratulálunk. — K. J. Kalocsa, B. Z. Budapest, S. Gy. Körmöczbánya, S. L. Nagybánya és Sch. L. Zombor. Diákszólasáikra mihamar rákerül a sor. — Sch. H. Olvasóinknak hozánk küldött dolgozatait készségesen megbiráljuk. — D. G. Nagyszében. Aldmai utazásukat igazán élénken és szemléletesen írta le. Kár, hogy közlését terünk nem engedti. — F. T. Nagyvárad. Tessék felszólítani az illető fiatal embert, ajánlkozzék ő maga. A budapesti ref. főgimnázium önképzőkörének tanár-elnöke Molnár Sándor igazgató. — H. E. Csodálatos, hogy az 1891-ben készült katonai térképen nem lelte meg a széphalmi mauzóleumot, mikor az már legalább is 15 éve fennáll. — Széphalom térfölvételét igen csinosan rajzolta meg. — Mikes. Herder-fordításának mind verselése, mind nyelve kritikán alul való. — Baedeker. Rajta leszünk, hogy gondolatának nyoma legyen a lapban. Üdvözet. — K. S. E. Budapest. Tartsa szem előtt «Az iskola világából» rovat híreit. — K. K. Kolozsvár. A «Kalevala»-t (ford. Barna Ferdinánd) megrendelheti kiadóhivatalunktól 1 frtért. — Ares. Szabadka. Görög nyelv nélkül nem léphet a latin-történelem szakra.

!!! Gyűjtők figyelmébe!!!

8140

«VILÁGPOSTA»

czím alatt érdekes tartalmú képeslevelezőlap és levélbélyegűjság jelent meg.

Előfizetési ára egész évre 2 frt, félévre 1 frt. A lap kiadóhivatala Faludi Zsigmond előnyösen ismert levélbélyegüzletében VII., Erzsébet-körút 28. szám alatt van.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	D ^r RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	és könyvnyomda.	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre... 4 frt 80 kr.			Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.			

AZ ÚJ TANTERV.

Az a tárgy, melyről e lap élén kívánunk szólani, nagyon jelentőséges, nagyon fontos és benneteket, kedves fiatal barátaink, nagyon kell, hogy érdekeljen.

Ha elképzelnök magunknak, hogy volna valahol a föld kerekégén egy állam, a melynek polgársága csupa de csupa diákifjúból állana, hát ott az itt vázolandó fordulat híre óriási, örömmel és izgalommal elegy riadalmat gerjesztene. Hangostorkú rikkancok száguldoznának szanaszét, ezzel a kiáltással lobogtatván a külön kiadott, kövérbetűs újságokat: «Megváltozott az alkotmány! Kiadták az új tantervet!» És a polgárság úton-útfélen másról se beszélne, mint az alkotmány megváltozásáról.

Mert valóban: az iskola polgárának az a tanterv, a mi az állam polgárának az alkotmány. A diák, mentesítve az élet nehéz gondjaitól, egy külön világban, vagy, hogy fölvetett képünkhöz hívek maradjunk, egy külön államban él: a tanulás és tanulmányok államában.

Valamint a honfiak elé az alkotmány szabja, hogy miképpen teljesítsék kötelességeiket és gyakorolják jogaikat az állam irányában, azonképpen a diáknak a tanterv parancsolja meg, hogy mit, mennyit és hogyan tanuljon. Mert a diákra nézve jog és kötelesség a tanulás. A jó alkotmány szabaddá, önzertetessé és virulóvá teszi az államot; a rossz, a zsarnoki alkotmány legörnyeszti, elégületlenné és boldogtalanná változtatja a polgárságot. Szakasztott így áll a dolog a tantervvel is. A jó tanterv, mely nevelésben avatottsággal vezet be a tudományok ágába; mely nem száraz ismerethalmazt nyújt, de a hasznosat a vonzóval egyesíteni törekszik; mely

ügyel arra, hogy a diák ne terheltesse túl: valóságos áldás az ifjúságra.

Átlátta mindezt a tanügynek bölcs és az ifjúság iránt jóindulatú vezetősége és ebben a szellemben, nagyszabású és fáradságos munkával hozta létre az új tantervet, mely a jövő tanévben már az I. osztályban életbe lép.

Az újítások javarészt a gimnáziumokra vonatkoznak és a középiskola két fajtáját, a gimnáziumot, meg a reált egymáshoz mind közelebb hozni iparkodnak. Ime a földolgoz:

A latin nyelv tanításánál a magyarból latinra való fordításra kevesebb súlyt vetnek, mint eddig. Szintügy leszál az iskolai írásbeli dolgozatok száma. Nehány ferasztóbb olvasmány helyett érdekesebbeket vesznek elő.

A modern nyelveknél, tehát a németnél és francziánál előtérbe lép a gyakorlati szempont: azaz, nagy gondot fordítanak az előbeszéd gyakorlására.

A magyar irodalom beható ismertetése az új rendnek hatalmas erőssége. A jeleseink alkotásából kiszemelt kötelező magánolvasmányok végigkísérik a tanulót az elsőtől a nyolcadik osztályig, úgy, hogy a végén a szó igaz értelmében, nem pedig csupán irodalomtörténetből fogja ismerni litteraturánkat. Az irodalomtörténetet ezentúl a gimnáziumban is két osztályban: a VII. és VIII-ban tanulják; nagy tehertől szabadul meg így érettségiző gimnázistáink válla, kiknek eddig egy esztendő alatt kellett az ugyancsak tetemes anyaggal megbirkóznunk.

A történelem oktatásánál szintén a nemzeti szempont kerekedik felül. A magyar történelem a jövőben sokkalta behatóbb és terjedelmesebb helyet foglal el; szervesen be fog illeszkedni a világtörténelem előadásába és az egészet betetőzik

ama *történelmi olvasmányok*, melyeket a magyar nyelv tanításánál kap a diák.

A *földrajzot* nagyobb terjedelemben fogják tanítani; így az I. osztályban csakis Magyarország földleírását. A *természetrajz* bevándorol a gimnázium két első osztályába, hogy előkészítő tanfolyamát tegye a magasabb természetrajzi oktatásnak, mely az eddigivel szemben megfordított képet mutat: a IV. osztályban kezdik a növény-tannal, az V.-ben az állattan, a VI.-ban az ásványtan kerül sorra, *khémiával* kapcsolatosan, mely tárgy eddig szinte száműzve volt a gimnáziumból.

A *matematikánál* több olyan kevésbé fontos részlet, melyre eddig súlyt vetettek, elmarad. Hasonló módon korlátozódik a *fizikánál* is a matematikai elem; az inkább a törvények kifejezésére, nem pedig levezetésére fordítandó.

A görögpótló tárgyaknál nagyobb tért engednek a *szabadkézi rajznak*. Az új tantervnek ebben a részében nyilatkozik meg az a törekvés, hogy az ifjúság művészetben képeztesse. A jövőben nemcsak *diszciplínai elemeket* rajzolnak az ifjak, hanem *természeti tárgyakat is a valóság után*. E mellett még egy kis művészettörténet tanulása is ki van tűzve.

A testgyakorlás dolgában egy *kötelező játékdélután* vesz föl a tanterv, de ennek kivételét a lehetőségre bizza.

Ime, az új «alkotmány», kedves fiatal barátink, mely szerint élni fogtok. Lelkünk mélyéből kívánjuk, növelkedjetez ennek alapján tudásban, képzettségben erősebbé, mint elődeitek. Így lesz erősebb a haza is.

AZ ORINOCON FÖLFELÉ.

Irta Verne Gyula.

24

VI.

Szörnyű aggodalmak.

Míg a *baré* baré marad, mindig babonás félelemmel nézi, ha a Duido hegyének az ormán óriási lidézfény bolyg, mert rosszat jósol belőle. Viszont a *mariquitar*-ok kedvező jelnek tekintik, s valami örvendetes esemény bekövetkezésére számítanak.

E szerint a két indiánus-törzs homlokegyenest ellenkező hitet vall e tekintetben. Hogy a kettő közül melyiknek van igaza: azt meg a Duido hegy aljában lakó esmeraldaiak sem tudták volna eldönteni.

Sajátságos jelenség, hogy ennek a falunak oly kevés a lakója, habár természeti szépség, a legelő gazdagsága dolgában ennek a hegyaljának az Orinoco forrásvidékén hasztalanul keresnők a

párját. Hajdanában spanyol telep volt, ma már csak egy kisded templom, s öt-hat rongyos kunyhó jelzi, hogy valaha rendezett község lehetett ott. Ezekben a kunyhókban is csak halászat idején lakik ember.

Mikor utasaink a kis kikötőbe értek, egyetlen egy halász-csónakot sem találtak ott.

Mi üzhette el innen a lakókat?

Nem egyéb, mint az irtózatoss moszkító-legyek. Ezeket az apró fenevadakat, melyek miriád-számbra nyüzsögnek a levegőben, a Duido bolygó fénye sem tudja innen elűzni.

Utasaink is alig várták, hogy elhagyják azt a helyet, mert hiába feszítették ki a szúnyoghálót, az apró rovarok azon keresztül is megtalálták az utat áldozataikhoz, s elkinózták iszonyúan. Martial majd leharapta mérgében a fejét, hogy unoka-öcsését nem tudta ellenőknben megoltalmazni.

Meg sem várták, hogy megvirradjon, útra keltek, mert tovább kitartani már nem tudták.

Réggel hat óra tájban kedvező szél kerekedett, s a két falca nemsokára az Iquapo torkolata mellett haladt el. Ez a kis folyó az Orinocónak jobb parti mellékfolyója.

A mint feljebb haladtak, Martial kezdte észrevenni, hogy Jeanne nem jó színben van. A moesaras lég gyakran veszedelmes láz szülője ezen a vidéken. A fiatal leány eddig esodálatos módon daczolt az éghajlat káros befolyásával, de végre is legyőzte őt a kór és láz gyötörte.

Paterne Germain, mint amolyan fél-orvos, konstataálta, hogy Jeannenak moesár-láza van. Nem volt étvágya, folyton sorvad, a feje örökösön lefelé húzta, s nappal is csak aludni szeretett volna. Minden erejét összeszedte, hogy leküzdje a gyöngeséget, mert nem akart utitársainak gondot okozni.

Elvégre hátha csak muló baj lesz, s az az ellenálló képesség, melynek eddig jelét adta a fiatal leány, mégis csak diadalmaskodni fog a betegségen.

Aznap este a két csónak a Gabirina torkolatánál vetett horgonyt. A parton nyoma sem volt azoknak a baré-indiánusoknak, kikről Chaffanjon emlékezik meg. A vadászok partra szállottak és derék zsákmánnyal tértek vissza a faleákra. Élelmi-szer miatt tehát nem kellett aggódnok. Másnap reggel esúnya idő volt. Szakadott a zápor, s Kermor Jeanne újra lázban feküdt. Javulásról szó sem volt. Láza nem esökkent, hanem folyton emelkedett.

Az Orinoco ezen a tájékon ide-oda kanyarodik, s így az nap nem juthattak Yane szigeténél feljebb.

Másnap, október 21-dikén egy zuhataghoz érkeztek, s minek utána ezen is feljutottak nagy ügygyel-bajjal, a Padamo patakánál állapodtak meg.

A fiatal leány láza még mindig növekedett. Jeanne annyira elgyöngült, hogy többé már nem tudott fekvő helyéről elmozdulni.

Martial keserű szemrehányásokat tett önmagá-

nak, hogy reá adta a fejét erre az útra. Mindennek ő az oka, . . . csak ő! De hát a láz ellen nem lehet tenni! Vajjon nem volna-e jobb visszatérni, néhány nap alatt San-Fernandóban lehetnek.

Erről beszélgetett Martial Helloch Jakabbal. A beteg meghallotta, s erőtlen, alig érthető hangon ezt suttogta:

— Ne, . . . ne térjünk vissza San-Fernandóba.

El kell jutnunk Santa-Juanába . . . oda akarok menni, . . . látni akarom az édes apámat! Santa-Juanába! . . . Santa Juanába! . . .

E szavak után elvesztette eszméletét.

Helloch azt sem tudta hol áll a feje. Attól félt, ha Martial kérését teljesíti, s vissza indítja a faleákat, Jeanne állapota még rosszabbra fog fordulni, ha megtudja, hogy lefelé s nem felfelé mennek. Még is csak legokosabb lesz, ha Santa-Juanába mennek, ott is számíthatnak annyi segílyre, mint San-Fernandóban.

Ekkor Helloch kétségbeesetten megragadta Paterne-nek a kezét s kérdezte:

— Nem tudsz, igazán nem tudsz valami orvosságot az ellen a láz ellen, szólj? Hát nem látod, hogy a szegény gyermek napról-napra sorvad? . . .

Gondolkozzál! Tégy valamit!

Paterne valójában azt sem tudta, hogy mit feleljen. Chinin volt elég a kézi-gyógyszertárban, adót is belőle, még pedig nagy adagot a betegnek, de látta, hogy nem használ.

Helloch és Martial ostromló sürgetésére így válaszolt végre:

— A kénsavas chinin nem szünteti meg a lázt, egyéb szerem, fájdalom, ninesen; de talán valami növény, gyökérnedv, a mit e környéken találunk — segítene . . .

Valdez és Parschal is úgy nyilatkoztak, hogy San-Fernandóban szoktak valami lázellenes or-

vosságot készíteni, a mi éppen ebben a bajban jó hatású, mert azon a környéken is gyakran fordul elő a moesár-láz.

— Legsokotabb a coloradito-növényből a főzött ital — tevé hozzá Valdez.

— Megismerné önt ezt a növényt? — kérde Paterne.

— Nem biz én — felelé Valdez — vizen élek, a növényekkel, fákkal nem igen szoktam törődni.

Paterne meg volt győződve, hogy a coloradito nedve hamar meggyógyítaná a beteget, de hol keresse ő azt, s kérdés: vajjon reá talál-e?

Santa Juanában bizonyosan találunk, de kétszáz kilométernyi út választja el őket Santa-Juanától.

Másnap pity-malatkor folytatták az utat. A beteg is így kívánta. Szerencsére a szél hatalmasan dagasztotta a vitorlákat, s a legényeknek nem kellett fáradozniok. Jorres nagyon közönyösen vette a hírt, hogy a fiatal utas beteg. Szüntelenül a jobb partron kóválygott a tekintete. Helloch most már nem törődött a spanyollal, minden gondolatja a betegnél volt. Ott ült a «Gallinetta» fedélzetén, a beteg szobájába vezető küszöbön, s nézett a szép, halvány arcú leányra, a ki mosolygott reá, a ki szerető figyelmeért.

Egyszer csak megszólalt:

— Jakab úr, valamit szeretnék öntől kérni!

— Beszéljen! . . . Beszéljen Jeanne kisasszony. Teljesíteni fogom, bármit kér is tőlem.

— Helloch úr, . . . meglehet, hogy nekem Santa-Juanában sokáig kell majd beteg feküdnöm, nem indulhatok el, hogy atyámat felkeressem, ha hírt hallanak róla . . .

— Csak bizza reám, kedves Jeanne, csak bizza reám, én fel fogom Kermor ezredet keresni és fel fogom találni, elhozom őt a leányához.

A BOLYGÓ FÉNY A DUIDO HEGY ORMÁN.

— Köszönöm, Helloch úr, köszönöm előre is a szívem mélyéből — suttogá a beteg, s aztán visszahanyatlott feje a vákosra.

Aznap a beteg nagyon rosszul lett. Heves, kimerítő láz gyötörte, az ereje hanyatlóban volt. Közeledett a vég, ha ugyan Paternenek nem sikerül valahogy szert tennie arra az orvosságra.

Martial majdnem esztét veszítette a nagy fájdalomtól. Mindig szemmel kellett az öreg katonát tartani, mert attól féltek, hogy egy örzetlen pillanatban belegrik a folyóba.

Helloch ott volt szüntelen a nagy beteg mellett; nedvesítette friss vízzel száraz, kicserepesedett ajkait, vigasztalta; remegő szívvel vigyázta lélegzétvételét... Ő hát csakugyan nem lehet megmenteni azt, a kit ő olyan forróan, olyan kimondhatatlanul szeretett, a kiért szívesen oda adta volna százszor az életét?...

Arra is gondolt, hogy neki talán a Jeanne kívánsága ellenére is el kellett volna rendelnie, hogy a falcák vegyék visszafelé az utat San-Fernandóba, mert arra még csak gondolni sem lehet, hogy e halálos beteg leánykával a Santa-Juana misszió-telepig mehessenek.

Ámde midőn a beteg a lázas álomból magához tért, így szólott:

— Ugy-e Jakab úr, felfelé haladunk?

— Felfelé, Jeanne, felfelé!...

— Szüntelenül szegény édes apámra gondolkok... Azt álmodtam, megtaláltuk őt, ... ő pedig a leányát, s olyan szépen megköszönte önnek Helloch úr mindazt, a mit érettem, a mit érette tett...

Helloch elfordult a betegről, hogy letörülhesse könyvét. Mert sirt; az erős férfiú sirt; gyámoltalannak, tehetetlennek érezte magát szemben a lázzal... a jég hideg kezű halállal, mely közeledett, hogy véget vessen minden szenvedésnek.

Másnap délutánig egyforma volt a beteg állapota, ekkor azonban irtózatossá nagyfokú láz jelentkezett. Azt hitték, ezt már nem fogja kiállani. Martial szívet szaggatóan kezdett zokogni. Átküldték a másik falcára, hogy a beteg ne hallja meg, s ne izgatódjék még jobban.

Helloch félrevonta barátját és iszonyú fájdalommal mondá neki:

— Meg fog halni!... Érted, Germain, Jeanne-nak meg kell halnia!

— Nem szabad minden reményről lemondanunk, Jakab.

— De én tudom, érzem, hogy ez a láz-roham végzetes lesz reá nézve, ezt nem tudja kiállani.

Három óra tájban sebes záporosó kerekedett. A tikasztó hőség csökkent, szellő kezdett fujdogálni, a vizállás emelkedett, s a két falca gyorsabban haladhatott előre.

A Movaca folyó torkolatától nem messze egy kis indiánus-telepnél állapodtak meg. Öt-hat mariquitör-indiánus család lakott a parton.

Helloch volt az első, a ki partra ugrott, s intett Parsehálnak, hogy kövesse őt.

Helloch sietett az indiánusokhoz. (Folyt. köv.)

KENYÉR ÉS BECSÜLET.

Regény az ifjúság számára.

7

Irta Gaal Mózes. Illusztrálta Neogrády Antal.

— Hiszen ez diák, vagy mi! — szörnyülködék a házmesterné. Mit keres ez pinczelakásban?

— Miért ne laknék itt? ... Hát nem szép tiszta ez a szoba? Virágot is fogok neki beállítani tavasszal, ha addig itt marad.

— No, no, asszonyosság, kár lesz elkényeztetni. Vigyázzon, mert az effélék pénzt is szoktak kölcsön kérni —

— Nem hiszem. Már ez különb fajta lesz.

— Aztán kinek, minek hívják?

— Sólyom úrnak.

— Várjon csak, mintha már hallottam volna a nevét... úgy rémlik... No de az már öregebb volt, a kataszternél dolgozott és mindig éjjel után járt haza... Más lesz a, talán atyja fia? Csak azt tudja meg, lelkem, hogy miféle iskolába jár. A háziasszonynak úgyis meg kell mondani, neki azt muszáj tudni.

Míg a házmesterné ismételt a szívére kötötte Sziváknénak, hogy pénzt ne adjon kölesön a diáknak, az alatt Sólyom János beiratkozott az egyetemre. Sok pénzébe került, nehezen is igazodott el a nagy teremben, a hol csupa idegen arcot látott, s vele egyáltalában nem törődtek.

A quaestor, az örökké mosolygó és tréfáló öreg bácsi, a kinek rossz viczei, de annál jobb szíve volt, jó akarattal figyelmeztette, hogy tegye zsebre a pénzt, s holnapra adjon be folyamodványt a tanpénz elengedéseért.

— Magának az dukál, Sólyom úr. Csupa «praestantes», hm, tessék eltenni a pénzt!

Sólyom János megköszönte a jóindulatú figyelmeztetést, s aztán hazafelé vette az útját. A Dunaparton vett gyümölcsöt, egy hentesboltban nyolez krajezárért töpörtüt, a soroksári utca sarkán egy fél kenyert és hazament — ebédelni.

Míg a külső stáció-utcaig érkezett, mind azt hánytorgatta az elméjében, hogy vajjon elég lesz-e napjára ötven krajezár, havonta tizenöt forint.

A szobáért fizet hármát, kenyér kell naponta nyolez krajezár, az egy hónapban két forint negyven; ebédre egyelőre hideg holmit eszik, addig míg valahol egy olesó kifőzöt fedez fel. Öt-hat forintnál többet nem fizethet. Vacsorára elég három forint. Ez összesen tizennégy forint ötven. Mosásra e szerint csak ötven krajezár marad, hát a cipő és a többi...

— No majd meggondoljuk az ebédet, ... aztán hallottam valamit a népkonyháról, ott eszem levest. Úr leszek hetenkint háromszor.

Egy gyümölcsáruló kofa rikácsoló hangja verte fel tünődéséből:

— Nincsen szeme az úrnak? ... No nézze meg az ember! Kiütné a kosarat a kezemből...

Sólyom János csakugyan nekiment a kofa kosarának, udvariasan bocsánatot kért tőle, s a mind szélesebbé váló

Stáció-utczán tovább haladott. Szivákné otthon újra figyelmébe ajánlotta a bejelentő czédulát:

— Aztán tessék kérem kitölteni a listát, mert különben megbüntetnek. Tessék azt is oda irni, hogy miféle diák.

— Meglesz, asszonyosság.

— Ne töltsék petróleumot a lámpásba? Tegnap este kifogyott.

János egy liter petróleumra pénzt adott az asszonyágnak, kitöltötte a bejelentő lapot, s mikor kiadta, így szólott:

— Asszonyosság, valamire szeretném megkérni!

— Parancsoljon!

— Lchet, hogy engemet majd később keresni fognak fiatal urak. Nem szeretném, ha találkoznám velök. Mondja nekik, hogy én Sólyom János vagyok, de nem az, a kit ők keresnek; mondja, hogy, ... hogy gyárba járok és műsztergályos vagyok. Érti?

— Értem, Sólyom úr, de mégsem értem... — felelé iszonyúan megijedve a becsületes Szivákné. Eszébe jutottak a regények, melyeket még szobaleány korában olvasott.

— Ne ijedjen meg olyan nagyon, asszonyosság; azok, a kik keresni fognak, a barátaim lesznek, nem a rendőrség. De nem akarom, hogy háborogassanak, mert sok a tanulni valóm.

— Úgy, úgy értem! Most már értem, Sólyom úr. Szivákné ettől a pillanattól kezdve szörnyű tiszteletet érezett a lakója iránt. Ilyen diákról még a regényekben sem olvasott. Elbúvik a barátai elől, hogy tanulhasson.

A kis szobában jóízűen megebédelt Jancsi. Vezet is talált az üveg-kancsóban eleget és elég frisset, már a minőt Budapesten szeptember első hetében találhat az ember. Elővette a «Boncztan Elemei»-t és elkezdett tanulni. A míg látott, tanult, aztán elment sétálni a kálvária felé. Ott kevés ember járt, s a csend igen alkalmas volt arra, hogy még egyszer szerbe-sorbaszedje mindazt, a mit délután olvasott.

Jól érezte magát, csak a teljes elhagyatottság bántotta egy kissé. Leült egy padra, s két iskolás fiút figyelt meg, a kik

ugyanarra a padra telepedtek, s roppant ügyesen sodorták a cigarettát. Az egyik bizalmasan megvallotta, hogy a mamájától füzetekre kérte a pénzt.

Sólyom Jancsinak eszébe jutottak az öcsesei. Azok is bizonyára elkérték az édes anyjuktól az utolsó hatosokat, s javában füstölnek most Enyeden.

A szelid szeptemberi félhomály reáborult az ifjúra, a ki a nagyvárosban egyedül állott, s a jövőjéről gondolkodott. Higgadt és nyugodt volt,

— NINCSEN SZEME AZ ÚRNAK!?

aranyálmok nem vesztegették meg, éretlen kívánságok nem bujtogatták.

Csak azt tudta, azt érezte, hogy neki dolgoznia kell, s hogy az ő munkájának sikerülnie kell.

A kalvária kis kápolnájának megszólalt a esengettyűje. Kornóczon ilyenkor az édes anyja imádkozni szokott... Most is imádkozik a fiáért, a legnagyobbikért...

X. FEJEZET.

A «Szentiványi-banda.»

Az Ősz-utcai Altmann-féle vendéglő kertjében vidám jogász-kompanya ült együtt vacsoránál. Ebédelni is itt szoktak, s ebéd után a Muzeum-kávéházba mennek egy kicsit billiárdozni vagy kártyázni.

Szentiványi, a jogász, és a Soltész fiúk, a kik Szászvárosban végeztek, közösen toborzották a «banda»-t, melynek Schön Náci is tagja lett a Szentiványi jóvoltából. Ott volt a kövér Tuzsér, a nyápicz Gondos és a Csobók Feri is ellátogatott, ha a posta és táviró tanfolyam órabeosztása megengedte.

Schön Nácit a banda feje, Szentiványi rákapatta a szivarozásra, s ma-holnap ferblizni meg tarokkozni is meg fogja tanítani.

Tuzsér Jancsi az ivásban képezte ki magát, mert tudta, hogy mint leendő járásbírónak és vadásznak ehhez a mesterséghez kiválóképpen kell értenie.

A Soltész-fiúk a billiárdozásban voltak nagy mesterek, s aligha nem a zöld billiárdasztalnál fognak az első alapvizsgálatról is megfélekedni.

— Náci — mondá Gyula, a banda feje, — aztán ne feledd el katalogus olvasásnál a nevem után kiáltani, hogy «itt van».

— De hátha megcsípnek, Gyuszi?

— Ne légy «balek», Náci! Már hogy csiphetének meg? Engem egyik professzor sem fog egy-két évig megismerni.

Tuzsér a negyedik «szódavizes fröcsösöt» hajította le, s fogadást ajánlott Soltész Sanyinak, hogy még öttel megiszik egy üveg «szerémi szilvórium»-ért.

A banda feje ugratta Tuzsért:

— Ne anzagolj, Jancsi!

— Nem hiszed, hogy megiszom még öttel?

— Nem én.

Tuzsér kezdett legénykedni, s egyszerre elhozatta Altmann bácsival mind az öt «szódavizes fröcsös»-öt. Sorjában felállította maga elé.

— János, ma itt alszol! — figyelmeztette Schön Náci.

— Ne búsulj, Nácikám, ez még az apád boránál is gyengébb.

— Hallod, Gyuszi, az én apám töletek veszi a bort, mit mond János.

— Onnan veszi, de nem úgy adja el, Náci! — vigasztalá a banda feje, — de Tuzsér Jancsi még abból sem tudna meginni öt fröcsösöt.

Jancsi, az asztal «hízó»-ja, mint később elnevezték, öt töpörtüs pogácsát evett meg csúsztatóul s bizony megitta mind az öt pohár szódavizes bort.

Egész úton, míg a kávéházba mentek, nagy verekedhetnékje támadt, s kicsibe mult, hogy be nem kísérte a rendőr.

A Soltész-fiúk és Szentiványi leültek kártyázni, a vékony technikus megszokott már tíz óraker, Schön Náci hűségesen ült a banda feje mellett, s nyelte a sok füstöt, mintha megfizették volna.

Egyszer el akart sompolyogni, de a vezér észrevette és reákiáltott:

— Náci, tudod, hogy haza kell kísérned a barátodat! Ez a beesület?

Tuzsér Jancsit lefektették a szögletben három székre s nagyobb biztonság okáért kifelé fordították a székek karját, hogy kifelé ne forduljon le róluk. Tuzsér nem is fordult le kifelé, de annál inkább befelé. Mind a három szék reá borult, hanem azért aludott tovább.

Éjfél után kettőre járt az óra, mikor a Soltész-fiúk felállottak az asztaltól. Szentiványi elnyerte minden pénzüket. Schön Náci bámulta a mestert, de azért utána csinálni nem merte volna.

De milyen gavallér egy fiú is volt az a Gyula! Mindent ő fizetett, Tuzsért felpakoltatta egy kétfogatú kocsira, Nácit melléje gyömöszölte, s azt mondta:

— Kisérd haza a gömböcözöt, s fektesd le. Tudod, mi az igaz baráti kötelesség, Náci!

Náci majd megszakadt, míg Tuzsért felcipelte a második emeletre, s mikor a szobába ért, mind a két térde reszketett a kimerüléstől.

Ledült a diványra, hogy aludjék.

Hát Tuzsér Jancsi felébredt az ágyban, s így kiáltott:

— Még egy fröcsösöt, Altmann úr!

— Aludjál Jancsi!

— Micsoda?

— Mondom neked, hogy aludjál!

— Hol vagyok? ... Te ki vagy?

— Otthon vagy, én pedig én vagyok... Náci, a Schön Náci!

— Hogy kerültünk haza?

— Nem jöttünk, mégis itthon vagyunk. Hajnal van, aludjunk!

— Náci, én téged megverlek, ha el nem mondd, hogy kerültem haza.

Jó fél óráig leezkértette Náci a kövér fiút, míg világosságot gyűjtött az agyába.

— E szerint te nekem a leghibebb barátom vagy, Schön Náci!

— Ésa legfáradtabb, és hagyj nekem békét, mert, ha én nem alszom, akkor Gyuszi holnapabsentiát kap, és vége a barátságoknak.

— Ahá, a kocsit Gyuszi fizette, he?... Náci?...

— Már alszom.

— Szegyéldmagad, egy kicsi multság lever a lábadról... Náci, Náci, sohasem lesz belőled ember... Hé!... No!... Hallod-e? Tudod-e, hogy valaki hiányzott a tegnapi este...

— Ki?... — kérdé félálamból felriadva Náci.

— Hogy ki?... Sólyom Jancsi.

— Láttad már Pesten?

— Nem én, pedig látni akarom, mert meg kell tudnom hogy él.

Szegény Náci most már akart volna sem tudott volna sokáig elaludni. Irtózatossá szemrehányásokat tett magának, hogy belőle lump lett, hogy tegnap is el akart menni a muzeumi könyvtárba, de Gyuszi elesalta a Dunaparra sétálni, aztán az Altmannba, onnan vitte a kávéházba,

aztán a nyakába varrta Tuzsér Jancsit. Ha ez holnap is, holnapután is így lesz, őt az apja agyon fogja ütni... Bezzeg Jancsi, az erős és szorgalmas okosabban cselekszik. Könnyű neki, a Szentiványi Gyuszi is szörnyen respektálja.

— Szentiványi a Soltész-fiúkat is kocsin vitte haza, sőt még egy-egy forintot is adott nekik, hogy holnap sürgönyileg kérhessenek pénzt az apjuktól, a ki rémitő gazdag ember volt.

Tuzsér Jancsi tizenegyig aludt, de Nácit már fél nyolczkor felverte a lelkiismeret. Nyolczkor már ott volt az egyetememen, s várta a katalogus olvasást, hogy híven teljesítse baráti kötelességét, s Gyuszi helyett oda kiáltotta:

— Itt van!

Ó, vig élet a jogász-élet! Egy kicsi pénz, egy kicsi könnyűvér, egy kicsi fiatal-ság és egy kicsit — tág lelkiismeret kell hozzá, a többi aztán mellékes.

XI. FEJEZET.

A Szivákné meleg vacsorája.

Dermesztő hideg kezdett már

november végén lenni, s a külső stáczió-utczán végig köszénnel, fával megrakott szekerek zakatoltak. Az emberek előkeresték a télire elrakott bundákat, téli kabátokat, s gyorsan jártak-keltek az utczán, mindenkinek hirtelen nagyon sietőssé vált az útja.

Nem is értek reá, hogy észre vegyék egymást, s így a vékony őszi kabátos Sólyom Jancsi nyugodt lélekkel mehetett az orvos-egyetem felé. Egy kicsit borsókázott a háta, de föl sem vette

TUZSÉR JANCSI ALUDOTT TOVÁBB...

A Szivákné szobája sem volt meleg, s a ki hozzá szokik a hideghez, az végre jól érezi magát, ha a szobája fűtetlen.

Nagyobb baj volt ennél, hogy Jancsinak a legnagyobb takarékoság ellenére is csak ritkán jutott meleg ételre. Egyszer-kétszer elment a népkonyhába, de azok a napszámosok, a kikkel, egyasztalhoz került, elvették szegénynek az étvágyát a meleg ételtől is.

Eleinte megszidta magát a finnyasság miatt, mely korántsem illik a leendő orvoshoz, de hova-tovább érezte, hogy az emberek, ha nagyon éhesek, néha szörnyen utálatosak.

Az első kanál levesre mohóan vágyakozók lökdösték egymást lefelé a lépcsőn, káromkodtak, s egyszer valami szegény öreg asszonyt a földre tiportak.

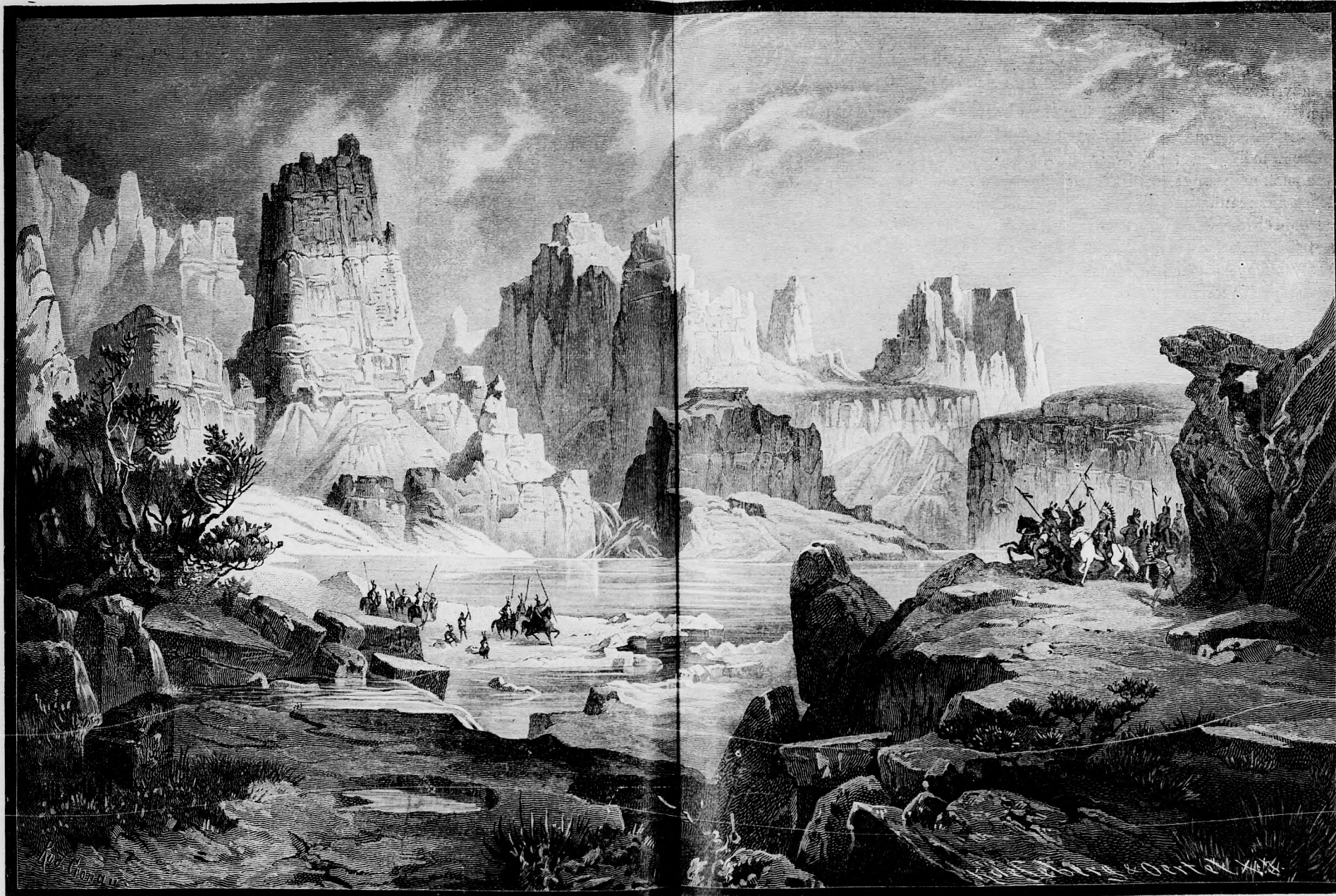
(Folytatása következik)

A Colorado felső vidéke.

Az Egyesült-Államok hatalmas köztársasága, honnan az ipar csodáinak egész seregéről jön át évenként a hír a régi világrészbe, a természeti csodákban is ritkítja párját. Itt van a világhírű Niagara víz-esés, itt élnek Kalifornia rengetegekiben a növényvilág leghatalmasabb óriásai, s a Yellowstone-park csodás vidékén az utazó a legbámulatosabb természeti ritkaságokat látja egybehalmozva.

E csodás tünemények közt a legelsőek egyikének tartják, s teljesen méltán, a Colorado folyó

híres *canyonjait*, melyeknek egy részletét mutatja be képünk az arra lakó indiánok harcziás csoportjaival. A hatalmas Colorado folyó az Egyesült-Államok középrészéből, a rengeteg nagy síkság-

TÁJKÉP A COLORADO FELSŐ VIDÉKÉRŐL.

ból indul ki s nyugot felé haladva, a sziklahegység alján vonul el több száz angol mérföldnyire s a kaliforniai öbölbe ömlik. E folyó hosszú útján a szó szoros értelmében a mélységben vaj utat

magának, mintha csak a mi tordai hasadékunkat látnánk száz- és százszor annyi hosszúságra megnyúlva, de pontjain szaggatott s szeszélyes alakú sziklakkal. Egymás tetejére lerakodott

a földgömb más részeiben nem található. A lakosok a spanyol «canyon» névvel nevezik e hasadékokat.

Madártávlatból tekintve az egész vidék görbén elágazó fának tűnik fel számtalan kis oldal-galyakkal. A Colorado folyó s mellékpatakai már legtöbbszörre nem is látszanak, csak a hasadékok irányából lehet folyásukra következtést vonni le. A mindinkább mélyebbre, végül több ezer lábnyira sülyedő folyóra menni vakmerőség volna, de a sok vízesés miatt lehetetlen is sokáig haladni. Azok, kik kezdetben megkísérelték, hogy e folyón lehaladjanak, soha sem tértek vissza. A közelben lakó indiánok között babonás félelem vesz erőt ez elátkozott hely előtt. Sok, sok év előtt, lehetnek már évezredek is — így beszéli a rege — nagy és hatalmas indián főnök uralkodott azon törzsek felett, kik a mai Arizona területén laktak. Felesége meghalt s őt a bánat emésztette. Mély fájdalommal meghaltatta Ta-owo-ats istent, eljött hozzá s tudatta vele, hogy neje egy jobb hazában lakik s elvezeti őt is oda, ha megígéri, hogy visszatértek után nem fog többé szomorodni. S elmentek a paradicsomba, az aranytermő hegyek közé. S midőn visszatértek, a

hatalmas Isten összegyűjtötte a patakokat s a hegyek havát s betolva az odavezető szoros útba, vad, tomboló árt képezett, mely minden vakmerőt halállal fenyeget, ki e szent helyre akar lépni.

hatalmas Isten összegyűjtötte a patakokat s a hegyek havát s betolva az odavezető szoros útba, vad, tomboló árt képezett, mely minden vakmerőt halállal fenyeget, ki e szent helyre akar lépni.

Ives hadnagy az ötvenes években, s Powel ezredes a 70-es esztendőben mégis kikutatták e több ezer angol négyszögmerőföldre terjedő vidéket, rendkívüli küzdelmek között s néha léghajók segítségével. Valóságos csodavilág ez. Mindenekfölött feltűnő, hogy ez óriási területen nincs fa, mely árnyékot nyújtana, alig van itt-ott némi kopár növényzet s egy pár vadállat; a vörös-sárga homokban eltikkadtnak forrásvíz nem nyújt enyhülést s a canyonek valóságos labirintust képeznek és sötét magas falaik lehetetlenné teszik a tájékozást. A Colorado felső részében, a honnan való képünk, a canyonek még kisebb mélyedéssel bírnak, ha ugyan oly partot, melynek magassága 6—600 méter, esékélynek lehet mondani. De valóban esékélyesség ez a későbbi vidékekhez képest, midőn a Colorado a tiszta mészkövek vidékére jut s mintegy a föld mélyébe igyekezvén elrejtőzni, több ezer lábnyi magas partot teremt magának. Nem egy hely van, hol a part magassága egy egész angol mérőföld s e part felett közvetlenül még ezer s ezer lábnyi magas természeti vársziklák emelkednek. Piros, narancs-sárga, barna s itt-ott kék szírték, egy-egy város romjaihoz hasonló alakkal, emelkednek e helyeken s alul, a sötét canyonekban, a geológia könyvét feltárva élénk, az agyag, homokkő, mészkő, márvány s gránit tarka csikokban terülnek el egymás felett. Lenn az óriási mélységben legtöbbször örök sötétség uralkodik, a folyó, mely ily nagy-szerű munkát végzett el, rabbá tette magát s most kétségbeesve küzd, hogy a sziklazuhatagokon át még tágabb s kényelmesebb utat készítsen magának.

Igen kevés ember lakik e zord helyen. Ellen-séges törzsektől ide üzött indiánok. Életük nyomorúságos, legnagyobb részt barlangokban vonják meg magukat, de a nyomor és szenvedések nem esábitják el őket, hogy őseik hazáját elhagyják. Babonás hittal várják, reménylik dicsőségük újjászületését. Minden reggel esengetyűkkel és dárdával feldiszitett férfiak futnak keletre a felkelő nap felé, honnan várják egykori uralkodójuk megérkezését. Őt várják, ő elébe mennek nagy kísérettel. S hitük szerint a megváltás ideje már nincs messze. Azt tartják, hogy e megváltást a világ pusztulásának kell megelőznie. Vallásos hitők sietteti a pusztulás munkáját s fegyvereket, lakásukat, butorzataikat nem javítgatják soha, mindent magára hagynak, az idegenek segítségét is visszautasítják, mert szabadságukat várják. A szent fa, melyet egykori uralkodójuk ulti-

tett s a tűz, melyet ő gyújtott meg, ma már nincsenek sehol. A halál és pusztulás nyomai terjednek — s most jó a szabadulás. S ime ott állanak most is a partokon, fölfegyverkezve, telve reménnyel, mely feledteti a nyomort s boldoggá tesz.

C SATATÉREN.*

Irta: Ábrányi Emil.

Hah, kígyúl a vérem! Itt, ezen a téren,
Itt dörgött az ágyú, villámlott a kard!
Cézár dőlőfős hadja, zsoldosok csapatja
Itt támadta bőszen a szabad magyart!
Mintha most is látnám zászlóink lengését,
Mintha most is látnám honvédek hadát,
A mint bátran, híven, mély sebbel a szíven,
Vívna a hazáért fenséges csapatát.

Reggeltől napestig állották a harczt,
S egy hatalmas sáncz volt minden férfi-mell.
A halál elfáradt a kaszabolásban,
De a haza-védők nem fáradtak el!
Hős volt valamennyi! Mert hős az lehet csak,
Akinél a jelszó: Törvény, haza, jog!
A ki haldokolva ezt sohajtja büszkén:
Felséges szabadság! Én értem halok!

Csak egy Maratonja volt a görög népnek,
Hol a perzsák száma csaknem huszszoros.
Nálunk minden harcztér egy-egy Maraton volt
S egy-egy Termopile minden hegyszoros.
Ó micsoda hadrend állott síkra itt is,
Mámoros jókedvtől sasként vijjogók:
Vén huszárok mellett pelyhes állú ifjak,
A kiknek még ott ég az anyai csók.

Itt harcztoltak vígan az egri diákok,
Vérüket harmatként itta be a hant.
Most ők adtak leckét a kevély tanárnak,
A ki nemzetünkre korbácesal rohant.
Százkilenczéből százhat fölesapott honvédnek,
Járni a szabadság szent tanfolyamát.
Olyan érettségit tettek e diákok,
A minél dicsőbbet ezer év se lát!

Ötvenszer virult el a tavasz rózsája,
Pázsít fedi lágyan a halottakat.
De örökké nyílik, hervadást nem ismer
A vér szent rózsája, amely itt fakadt!

* Szavalták május 30-án a kápolnai esatatéren, az elesett honvédek emlékoszlopánál.

Nyíljon is örökké, mert megváltó hajnalt
Mint a Grál kehelybe, ez a vér vetett.
Ez a bőven omló vér volt a keresztség,
Melyből Magyarország újjászületett.

Templom vagy, Kápolna! és az oltár benned
Ez az emlékoszlop! Jőjj hát ide nép!
Esküdjék mindenki fölemelt homlokkal,
Hogy e nyugvó hősök nyomdokába lép.
Esküdjünk mindnyájan, hogy nyomukban járunk,
Hogy a haza bennünk hű védőt talál,
Hogy visszük előre s drága nemzetünkért
Édes lesz az élet és szép a halál!

Miatyánk az égben, ki örök fenségben
Vértanúk közt trónolsz: hallgass ide ránk!
Legyen nálunk bőség, munka és dicsőség,
Boldoguljon végre a mi bús hazánk!
A hány fűszál zsendül itt e esatatéren,
Melyre napsugárként süt a diadal:
Annyi évig álljon, annyi évig éljen
Viruló hazában a szabad magyar!

A RÉGI MAGYARSÁG.

Irta: dr. Horváth Cyrill.

A magyar jól érezett és tudott tisztán, helyesen látni. Életmódja, környezete, véralkata tették azzá, a mi: a puszták végtelen síkja, örökös harcok szellemi és testi mozgalmassága, erős, kemény idegzete, a mely hatalmas izgalmaakra, erőfeszítésre, vérontásra, tomboló tivornyákra vágynak. «Úgy örvendének vala az embervér ontásának, mint a nadály.» Ez a nép nem merülhet jámbor, esőndes álmadozásokba, elalszik ködös szemlélődéseken, ép oly kevésé hajlandó érzélgésre, mint vallásos fanatizmusra, dühöngő vakbuzgóságra, szentes türelmetlenségre. Hisz valami fő úrban, a ki maga is harcztos, hatalmas nyilazó, szereti a vitéz embert és a megölt ellenséget a másvilágon rabszolgájaként adja: vannak kis istenei, a kik segítik vagy kárát okozzák; tiszteli a tüzet, a vizet, a melyek nélkül nem élhetne, és megbecsüli hős atyáinak emlékét, bálványait; de félszázados küzdelmében vallását soha sem tolja előtérbe. Miért vagytok ily kegyetlenek a keresztyénység iránt? — kérde tőlök Konrad, a németek császára. És ők felelik: «Ha mi nem üldözünk titeket, ti fogtok és öltök meg minket.» A mit hátra hagynak, sugárzik a józanságtól, a természetes ész egyszerűségétől; sehol semmi emléke tüzes, buja, féktelen fantáziának, mely az idők feneketlen sötétségét járja, mély titoknak homályába igyekszik fényt gyűjtani; sehol nagy szertelenségek, viharos szenvedély, kísérteties világitás. A magyar éber, nyitott szemekkel jár a földön, gyakorlati dolgokkal foglal-

kozik és az életet komoly, igaz mivoltában fogja föl. Mint költőnek szegényebb, szűkebb a világa; de másfelől vannak erős oldalai, úgyszólván ragyogó sajátságai: rátermettsége államszervezet alkotására, törvények készítésére, aktiv munkára, melynek alkalmas betöltésétől annyi ellenség között létezése, jövője függ — és politikája Árpádtól kezdve böles és lángeszű intézkedések hosszú láncolata. Irodalmunknak fejlődése nagyjában, egészében nem más, mint ennek a különös faji jellegnek folytonos nyilvánulása, mint egy józan és derék realizmusnak szüntelen való győzelme. A legmaradandóbb hatású dolgok, melyek a fajt igazán elragadták, egytől-egyig távol esnek idegen romantikusok sejtelmes miszticizmusától; nehéz spekulációk, ködös, mély fejtegetések soha sem tudtak ennél a nemzetnél meggyökerezni, s ha volt is kor, midőn oly elvont ág, mint a theologia, virágzott: az élet gyakorlati érdekei táplálták, kölesönöztek neki szárnyat, és a gyakorlati kérdésekkel szinte egyazon pillanatban vált a múltak emlékévé. A jogra, történelemre folyton kellett hivatkozni; a létező állapotok kritikája ezer éven át soha sem vált szokatlanná Magyarországon; ily körülmények közt az irodalom mezején sem virult mindenütt egyenlő tenyészet; az élet, a szellem józan, «utilitárius» iránya a neki megfelelőt, szükségeset válogatta és emelgette ki, s közben a magyar szemében magának az irodalomnak is nemzeti közzéállá kellett válnia, hogy értékét, fontosságát elismerjék; a hazafiság köntösébe kellett öltöznie, hogy meghódoljanak előtte. Anyagi érdek és erkölcsi kiválóság, a közczélok nagy eszméje és az egyén helyes törekvései, ime a mérték, a melylyel mindent mérnek, s a mely lelkületüket a rideg, számító, kalmár-realizmustól örökre elválasztja.

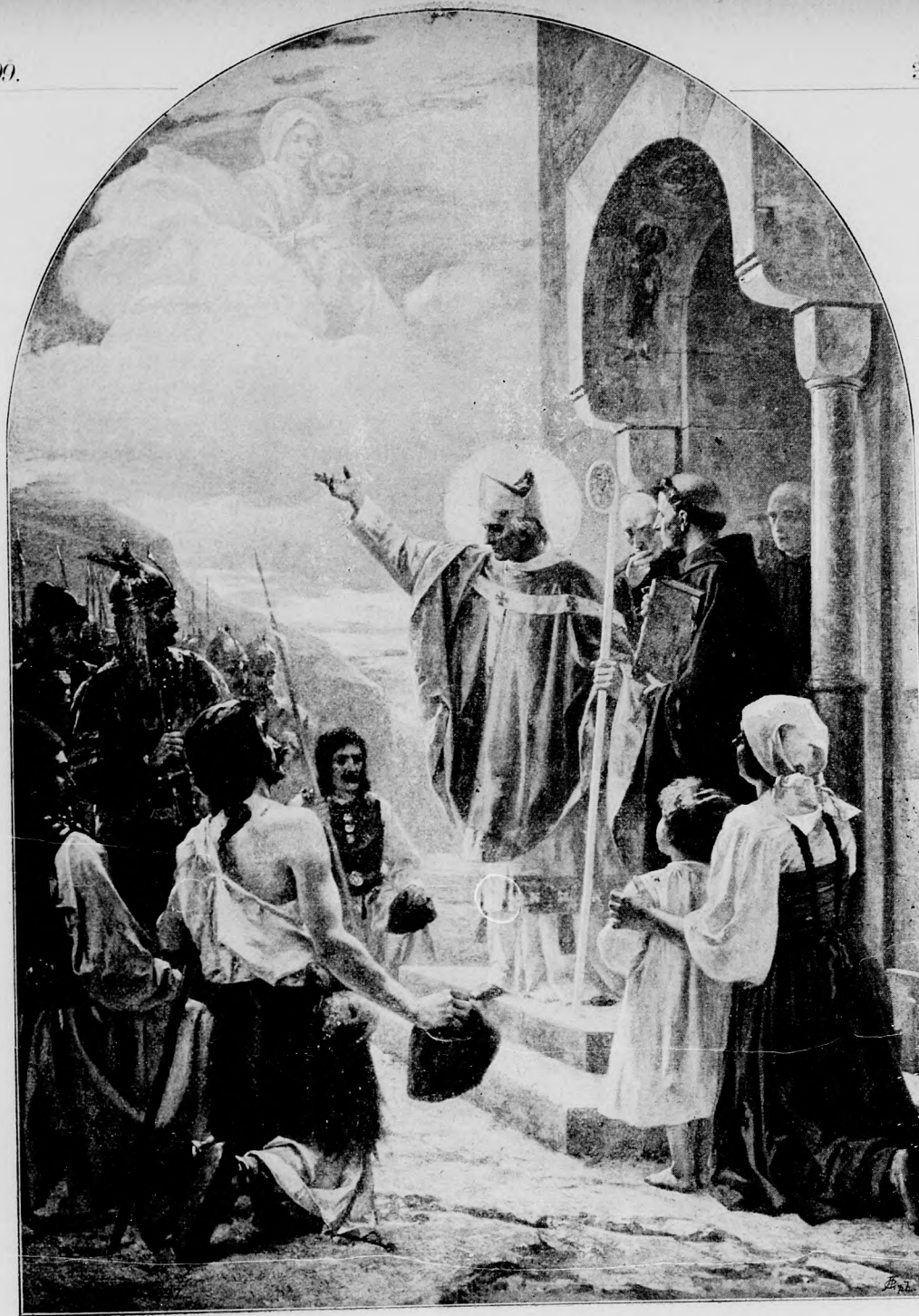
A magyar «úrnak termett, úrnak érzi magát és az akar lenni». Egész történetén, hagyományain rajta ez az ázsiai jelleg, a melyről nem mondhatni meg, gyöngesége-e inkább, vagy ereje. Nagylelkűség, vendégszeretet, bőkezűség, előkelő bizalom, mely távol áll a kicsinyes üzleti szelentől, de viszont pazarlásra, körültekintő óvatosság hiányára is viszen, bizonyos nemes idealizmus fénysugaraival árasztják el történetét, bár egyszersmind a modern haladás esőndes, kitarató munkájában és versenyében óriási hátrányai. A tiszta magyar társadalom és családok úri hajlama; a kereskedelem, ipar föllendülése, részben virágzása, a földnek idegen típusok kezére való átszarmazása, eredetre és jellegre új osztály kiemelkedése, a nagy társadalmi átalakulás: mindez szoros kapcsolatban áll, s az időszak fénye és árnya egyaránt régi sajátságok, erők, gyengeségek hatását tünteti föl, melyeknek nyoma az irodalomban is fölvilámlik. Látjuk, hogy a lovagkor fenkölt eszményével, a hazafiság lobogó kitörésével együtt jár a költészet, az irodalom, a fajnak megfelelő tudományok ébredése, nyílása: míg a «mathematica scientiák» a XVII. századig «az arithmeticanak négy első

spéciesin kívül a magyar nemzetben hírrel sem hallattattak». Európa népei közt alig van, melynek költészetében a katonai ideál uralma tovább tartott volna, mint a magyarnál, kinek őseiben már a X. század különösen vitézeket látott. «Mert ez a faj bővelkedik harezos férfiakban, kik a fáradságot és munkát hatalmasan tűrik, forróságot és fagyot egyaránt elviselnek» és «nem törődve élvezettel és kényelemmel, egyedül azzal gondolkodik, hogy az ellenséggel szemben vitézül megállják helyüket». Harezra születtek és annak szentelték teljes életüket. Költészetüknek a mi foszlányait emlegetik az utódok: nagy ősök tetteinek büszke visszaálmódása: egyetlen dogmájok, mely hitökből fenmaradt, a vitéz ember másvilági jutalma. Békén pihenve, vadászattal, lóidomítással, tél idején fegyverkészítéssel töltötték idejüket: megannyi módjával a háborús előkészületnek; hadak idején pedig összeforrottak szokatlan, csodálatos egységgé, mely szinte monarchikus vezetés alatt állott, vas fegyelmet ismert, bonyolult mozdulatokat végzett, győzve vagy veszítve, soha sem aljasult tehetetlen, zavart tömeggé, s leverve is folyton fenyegető és veszélyes maradt. «Mert nem olyanok, mint a többi nemzetek, kik az első vereség után azonnal le vannak győzve; hanem azután is minden módon igyekeznek az ellenséget megrohanásokkal nyugtalanítani és kezökre keríteni». Kemény, edzett faj volt, mely nem irtózott a fájdalomtól s meghalt rokonait nem könnyel, hanem vérrel, magán ejtett sebekkel gyászolta; szervezett hadsereg, a mely kiméretlen levén maga iránt, érzéketlenségével réme lett az ellenségnek. A századoknak láncolata, melyeket utódaiban átéli, hatalmasan változtatni fog rajta; de az ősi jelleg nagy vonásai legyőzik az évek sorát. A magyar megmarad vitéz, harezos nemzetnek — katonai erényei nélkül, maroknyi számával ezen a földön meg sem élhetne — költészetének állandó tökéjében a hősiesség, a harezos dicsőség századokon át elsőrangú tényezőül szerepel, s a hadverő apák lelkesítő emléke nem szűnik meg a faj drága kincse lenni...

Lehet, hogy ez az emlékezet rövid lélekzetű. Azonban a képzeletnek, hogy átvághasson az idők nagy távolán, nyugvó helyekre van szüksége, az emlékezet a *patria*, a *vaterland* öléből szí erőt és a hazaszeretet tüzénél válik valóban izmossá. Nemzet, nép, a melynek lelkét nem támogatják, építik múlt nagy tetteknek színtereit, hamarabb feledkeznek, s főképp nagy és erős mozgalmak közt vívódva, könnyebben szakad el régiségétől, mint az egy helyen lakók, kik elé fű, fa, köszikla, büszke falak és omlatag romok szüntelen őseik alakját idézik. A nomádnak nincs patriája, csupán hazája van; és hazája: a sátor, a tanya, a pusztá végtelene, a melyen szabadon száguldoz végig, csak ideig-óráig az övé; kevésbé ragaszkodik a földhöz, mint mások. Csak mikor a viszonyok állandó helyhez képesolják, fejlik ki lelkében az igaz honszeretetet, a melyben a fajon kívül

a föld, az atyák poraival vegyült föld, a jelenen túl a múlt is benne van: emlékeivel, hagyományai, dicsőségével, bánatával, mindazzal, a mi a fajt a helylyel összeköti, a mi a kettővel közös. Már akkor, a mi előbb csak birtok volt, szent talajjává lett, melytől a fajt többé elszakítani nem lehet, s a szoros egység, átszállva a sokaság érzésébe, annak meggyőződésén uralkodva, új fényvel övezi a hős fegyverét, a munkás szerzőjét, tollat ad a tudós, az író kezébe, hangot a költőnek. A magyar, új hazájában, szintén átment e külső és belső átalakuláson. A kóbor nép letelepült, a vér árán szerzett föld patriájává lett, s hazafi érzését veszélyek szakadatlan láncolata, szenvedések és dicső emlékek kifogyhatatlan sora táplálta. Költészetében megzendült a honfi-lelkésedés, a mély honfi-bú, magába olvasztva mindent, a mi nemzet szemében drága, értékes: szabadságot, dicsőséget, nagy törekvéseket, s uralkodva az irodalomban, mint talán sehol másutt a föld kerekén.

Most már meg lehet kérdezni: mit hozott ez a harezias, szabad, józan nép Európába? Van-e e «szörnyű vadállatok»-nak szellemi értéke, lelkök tevékenységében megindult-e a magasabb élet folyama, vagy erős vasgyűrök gyülekezete az egész, a kik ügyesek, mint lovaik, nem tűrik a jármot, mint a puszták vadja, bátrak és szilajok, szemesek és kitartók s a természetnek tiszta és egészséges ösztöneit követik, de föllebb nem tekintenek? Nyelvök csallhatatlanul fog felelni rája. Annyi bizonyos, hogy a holló, a lúd, liba, az eb, a nyúl, a nyuszt és hal ismeretét bölcsőjükből hozták, s a háló, a gyalom mellett ugyanott tudták, mi a ló, a nyil, az íj, a tegez, a szövés, a fonás; de a halász- és vadászet színvonalán jóval túl vannak. Idegen népektől megtanulták, mi az üveg, az arany, ezüst; jó ideje jártak török iskolába, ismernek egy sereg növényt, állatot, a pásztorélet dolgait és eszközeit, a földmivélés köréből annyit, a mennyi egy nomádnak épen elégséges, és a mi fő: a tudósabbja ért valami rováshoz, betűvetéshez. Érzik, hogy az ember nemesak kenyérral él; vannak regőseik, kobzosaik, énekmondók, a kik elálmadoztatják őket régi tettekről, dicsőségről; és tudnak dalolni. Szent-Gallen meglátogatásakor nekihevíülnek a bortól s iszonyúan kurjongatnak «isteneikhez», mire többi társuk is hozzájuk csődül s jókedvében mindnyája tánczra kerekedve dalol a vezérek előtt, miközben a jámbor német papot sem felejtik el a mulatságban való részvételre szorítani. Mäskor — néhány évtizeddel utóbb — egy makkos idilljéből esendül ki az ének, az első népdal, melyet az ősi nemzedék ajkáról hallunk, és az utolsó egyszerű. A jámbor Gellért püspök, ép a királyhoz utaztában, bizonyos estén valami majorban szállott meg. «És ime, éjfél tájban hirtelen malomzakatolást hall vala, noha malmot egyáltalában sehol sem látott; és elesodálkozék rajta. A nő pedig, a ki a malmot hajtotta, legottan énekelni kezdte.

SZENT GELLÉRT. — TURY GYULA FESTMÉNYE.

A püspök álmétkodásában odaszóla kísérőjének, Valter mesternek: Hallod-e, Valter, miképen szól a magyarok muzsikája? És mind a ketten jót nevettek a dalon. A malmot pedig az az egy nő csak hajtotta és éneke mind magasabba hágott. A püspök, a ki ezalatt lefeküdt, mosolyogva kérdé társát: Magyarázd meg, Valter, mi ennek a nótának a dala? És amaz felelé: Ez az ének változata. A nő, a ki dalol, annak a házgazdának szolgálója, kinél szállva vagyunk; és urának

gabnáját örli, minthogy ez idő szerint más malom a tájon egyáltalában nem találkozik».

Azonban még egyet hoztak magukkal. Elhozták egy hatalmas fejedelemnek az emlékét, kiről az akkori egész világ beszélt; egy hatalmas vezérét, a ki valaha ősök volt: eredetőknek hunhagyományát. Ma már semmi sem ismeretes abból, a mit róla regéltek; ázsiai mondáik elenyésztek, felszívódtak az idők árjában; képzeletök világa elmerült, beolvadt későbbi képek tömegébe, a

melyet itt talált idegenektől elfogadtak, ősi hagyományaikhoz fűztek; azonban, hogy elfogadták őket, bizonyosága, hogy az új regéket volt mihez kapcsolniok. Az európai magyar kilencz száz esztendő meggyőződésének rendületlenségével hirdette hun atyafiságát; énekmondók, kik a régi hűből táplálkoztak, krónikások, kiknek munkássága a XVII. század közepéig, sőt előbbre nyúlik vissza, ápolták mint kétségbe nem vont igazságot ezt a dogmát és megszentelte maga a magyar egyház, mely mintegy egésztelő ünneppel ülte a közhit szerint a hunoktól leölt Sz. Orsolyának és társainak emlékét.

Lelki világunknak ez a látható irodalmi képe. Szomorú, nehéz sors, a melyből egyszerű, naiv dal fakad, szegény dolgok leány ajakán, kinek örölmie kell, mivel más malom a tájon nincsen; szilaj legények vad, nyers énekei a prédálás, a diadal mámorában, kurjongással, hetyke táncszal keverve — két típus, a mely maig sem halt ki; — egy harcros, nagy ős fényes idejének hagyomány, emberöltők lelkén átszűrődve, megőrizve.

A «középkor», a nyugati műveltség napja azonban már feléjük fordult és melegét megérzi a faj minden rétege. A televény ereiben szokatlan pezsgés támad, az eleven magvak, csírák csakhamar nekizsendülnek és Magyarország új képet ölt.

AZ «ÉRETTSÉGI» KERT.

A *Tanulók Lapja* számára írta Berkes Imre.

Sas Tonesi mérgesen nézett rám és levágta a rozoga aszatra a fizika-könyvet, melyből egész délelőtt csak néhány oldalt tudott megemészteni. Valamit dörmögött is, de ki érthette meg mindig az ő durzás-rekedtes hanghordozását? A szűk szobát kezdte méregetni azután hosszú léptekkel, persze csak két lépést tehetvén, végre is megállt a hátam mögött s csontos kezét vállamra rakta.

Megfordultam s a mint szomorkás arczát láttam, melyben annyi sok dacz és harag volt — nevetni kezdtem.

— Nevethetsz, szólott indulatosan, egyéb dolgod úgy sincs, a mint látom.

— Nincs. Igaz. De hát hidd meg Tonesi, szörnyen nevétséges vagy.

— Én? Jó, jó . . . És újra sétált. Majd vészes hangon szólalt meg ismételtlen:

— Te nem vagy jó barát!

— Úgy? Most veszed csak észre? Mikor már évek óta együtt lakunk itt ebben a házban a vén Birinkóné asszonynál. Mért nem szólál hát eddig? Most állsz elő három héttel az érettségi előtt? Azután úgyis elszakadunk egymástól. Szép!

— Nono! Hiszen nem azt gondoltam, hogy . . .

— Tudom; hanem a mikor eltépted a nadragom, elviseltem az ingemet, eladtad a cipőmet, úgy-e, akkor kenyeres pajtás, jó barát voltam?

Sas Tonesi már megszokta az ilyen kifakadásokat. Ilyenkor nagy sunyim vállal közé húzta nyurga nyakát és nem felelt. Mozgatta ugyan az ajkait, de csak olyan dörmögésszerű hang vált ki újra belőle, a minek volt is értelme, nem is.

Kinyitotta az udvarra nyíló ablakot, kikönykölt és lassan fütörésni kezdett. Én tovább tanultam a históriát. Épen Zrinyinek, a költőnek halálát sirattam, a mikor Tonesi hirtelen felém rohant:

— Na hát nekem hiába is prézsmitálsz, velem ugyan el nem hitetted hogy elfogyott a dohány; tegnap még egy egész paklival volt, — még a Futó Lajosit is megkínáltad, hát csak természetes, hogy van belőle még.

Csak ámultam. Ki az ördög mondta ennek a tökfilkónak, hogy nincs dohány?

— Megbolondúltál öcsém; talán a sok képlet zavarta meg az agyadat? Mi?

— Jól van jó. Add elő azt a boszniait, hadd tömöm meg a pipám, mert különben elpilledek mindjárt.

De nem várt tovább. Neki rohant az almáriomnak, fölszakította, kikaparta a maradék dohányt, teletömté pipáját, gyújtót keresett, végighúzta a falon és lelket szítt az alvó kis jószágra.

Megint az ablakra dönt. És füstölt mosolyogva, szólanul, boldogan. Nem hallgatott már rám, meghalt körötte minden, hiszen pipálhatott kedve szerint. Olyankor már nem beszélt Sas Tonesi és békén hagyott mindenkit. Hiába, neki is valának jóravaló tulajdonságai. Mondhattam is neki, fülét se mozgatta:

— Öeskös vigyázz, ha így megy ez nap-nap után, ezudarúl elhasalsz az érettségín.

Ellenben Sas Tonesi öblösen fújta ki magából a füstöt.

Birinkóné asszony pedig nem volt velünk megelégedve. Egész napon otthon valánk, telefüstöltük a szobát és teletanultuk a fejt. Hébe-hóba el is jött egy jó barátunk, az aztán velünk tanult.

Jó Birinkóné szólni kezdett énekes hangján:

— Olyan a fejem már, mint a hordó a sok larmától. Tovább nem állhatom. Maguk hajnaltól éjfélig zsonganak, dörmögnek, — se éjjelem, se nappalom. Azt az ördögös órát pedig kidobom, a melyik reggel berregni szokott, mert olyankor úgy felriadok, azt tudom, hogy tűz van, vagy hogy

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

A **Ferencz József-nevelőintézetben** a jövő tanévre egy ingyenes és egy félfizetéses hely üresedik meg. Az ingyenes helyet Ó felsége tölti be vallás-különbség nélkül, a félfizetésest pedig a vallás- és közokt. miniszter, s erre csak katolikus vallású tanulók pályázhatnak. A felvételnél vonatkozó kérvényeket az intézet kormányzóságához június 30-ig kell beadni. Megüresedik ezeken kívül több fizetéses hely is, melyekre valláskülönbség nélkül a jelzett terminusig I—V. oszt. gimnázisták folyamodhatnak.

Kapuzárás. A *selemeczbányai* ág. ev. lyceum «Petőfi-önképzőkör»-e május 31-ikén tartotta záró-ülését. Legelőször az egész évi titkári jelentést olvasta fel Lugosi István titkár; azután a jutalmazottak neveit olvasták föl. Jutalomban részesültek a következő munkák: Lugosi I. VIII. o. t.: Emlékbeszéd a szabadságharcban elhunytak felett. Haendel Béla VIII. o. t.: A magyar jobbágyors sorsa. Kátai Jenő VIII. o. tan.: Márczius Idusa, mint a szabadság napja. Lipovszky Pál VIII. o. t.: Előszó. Hénel Gyula VIII. o. t. több sikerült szavaterért. — *Budapesti* kegyesrendi főgimnázium, május 28. A sikerült matinéet díszes hölgyközönség hallgatta végig és az itteni piarista-rend összes tagjai, élükön Magyar Gáborral, a buzgó rendfőnökkel, Titsch Károly s Kresz III. o. tanulók Grieg bájos dallamaival arattak tapsokat a közönségnél, mely Bisicz Pál VI. o. t. szavaterának (Kürthy György abituriens «Balek» cz. monológját szavalt) józűven nevetett. Erre Pintér Kálmán tanárelnök felolvasta a pályázatok eredményét. A komoly szavaterverseny nyertes Temple Richard, a komikusé Kürthy György. «Isten és Haza eszméje nélkül nincs társadalmi jólét» cz. szóokai beszédre 6 pályamű érkezett be. Nyertes Förster Lajos VII. o. t. «De sententia ethice Horatii» cz. művével Bamberger István a latin. «Szent László s Kálmán törvényei» cz. dolgozatával Bisicz Ödön a történeti, Köngsthal Leo VII. o. t. «Lessing als Dramaturg»-gal a német, Szemlé Lőrincz «Tompá népies elbeszélő költeményei» cz. fejtegetésével a magyar, Komarnicky László «Ohm törvényei»-vel a fizikai pályázatot nyerte el. A megdícsért művek szerzői is 1—4 arany jutalmat nyertek, dr. Rosenberg Gyula ügyvéd úr szives jóvoltából. — *Makói* állami főgimn. június 4. Az ülésen az ifjúság énekelt, egyesek szavaterak, mások költeményeket olvastak föl, végül pedig az elnök kihirdette a pályázatok eredményét. «Aischylos Agamemnonja és Shakspere Macbethje» cz. tételt Szőke Gyula és Szabó Dezső dolgozatai nyerték meg (jutalma 10 és 7 korona). «A színék fontossága a növényvilágban» czímű kérdés jutalmát (10 korona) Szabó Dezső kapta. «A négyszögek trigonometriai megfejtése» czímű dolgozat nyertesei Szőke József és Frank János voltak. «A helyes táplálkozás» cz. kérdés jutalmát (1 darab 10 frankos arany) Szabó Dezső nyerte el. A szavaterversenyben Varga Sándor volt a nyertes. Mindnyáján VII. osztályosok.

Isaszegre rándult a múlt vasárnap a budapesti református főgimnáziumnak mintegy 100 tanulója, hogy megkoszorúzzák a Király-erdőben porladó honvéd-hősök siremlékét. Molnár Sándor igazgató, dr. Pruzsinszky Pál és Szalay Károly tanárok alkalmas beszédekkel mondtak, Gonda Béla Fáy Eleknek alkalmi versét, Schilling tanuló Szalay Károlynak «Isaszeg» cz. ódáját szavalt, aztán koszorút tettek a sírra. A délután versenytáncokkal töltötték az erdő alatti téren.

Házi tanítónak ajánlkozik valamely alföldi városba a nyárra egy felvidéki diák, ki hat főreáliskolai osz-

halálomon vagyok. A szoba meg olyan, mint az istálló és akkora füst van, hogy akár kenyőrré lehetne kenni. Menjenek a «Séta»-mezőre, tanuljanak ott . . .

— De már Birinkó néni, szóltam válaszképen, hogy is mehetnénk oda, félóra alatt se járhatnók meg azt az utat, aztán hogyan czepljük ezt a sok irkát, könyvet? Mi már csak itthon maradnánk . . .

— Abból nem lesz semmi, hadonázott Birinkóné, inkább emitt van la a kvártélypénzük, a mit lefizettek, visszaadom; tanultak volna, elég hosszú volt az esztendő.

— Azt nem érti a néni, szólt bele a vitába Sas Tonesi, mert . . .

— Micsoda? Én nem értem? Hát mi vagyok én? Paraszt, cigány, vagy mi a hékő? Az én fiam nem tanult talán? Szegény csak tavaly halt meg. Már állása volt és elütötte a gőzös . . . Maga még a világra se jött, mikor én már diákokat neveltem!

Mérgesen hagyta el a szobát. Tonesi vakarta a füle tövét, de esőpet se törődött a házsártos asszony lármájával. Megszokta már esztendőket óta. Különben is Birinkóné mindenivel pörölt, akár volt oka, akár nem.

Én azonban töprengeni kezdtem. Hiszen végtére is igaza volt az öreg asszonynak, még belefőlünk időjártan ebbe a fülledt, szűk szobába. Csakugyan jó dolog volna, ha a szabadban tanulhatnánk, a fejkünk se fájdulna meg olyan hamarosan, a kedvünk se lankadna olyan hirtelenjében. De ugyan hova forduljunk, merre tartsunk? A «Séta»-mező messze is volt, ott meg úgy süttött a nap — árnyatvető fa csinyján lévén rajta — hogy ember legyen, a ki kitarja.

— Van egy eszmém, szólott Tonesi.

— Ki vele szaporán.

— Talán a Csömödéry Tamás kertjében tanulhatnánk?

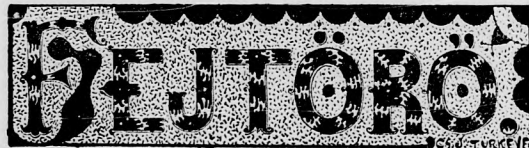
A zsugori Csömödéry házában laktunk. Már t. i. Birinkóné nála bérelt lakást. Göthös, szófukar, rosszindulatú ember volt Csömödéry. Foszladozó ruhában járt, pedig háza, kertje, szölleje volt neki. Göresös botjára támaszkodott rendszerint. Ha szólt — ritkán esett meg — csak szitkozódott. Senkit se állhatott. Cseléd nem igen maradt meg nála, csak olyan jámborfajta, lanyhavérű, a ki nem vette föl az öreg szeszélyeit. Ilyenforma volt az örökkön vigyorgó Szekereze Pali, az inasa, a ki évek óta hűséges alattvalóként szolgálta Csömödéry uramat.

(Folytatása következik.)

tályt végzett. Nagyon kívánczik az Alföldre, hogy a tősgyökeres magyar kiejtést elsajátítsa. Igényei szerények.

Ki akar kispap lenni? A püspöki szemináriumok már most kiboosították a kispapok felvételére vonatkozó felhívásokat, melyek közül olvasóinkkal a következőket közöljük: A *pécsi* papnevelő-intézetben július 3-ikán és 4-ikén lesz a fölvétel. A pályázóknak a gimnázium IV., V., VI., VII. vagy VIII. osztályáról szóló bizonyítvánnyal és keresztelőlévéllel július 3-ikán délelőtt kell személyesen jelentkezni a papnevelő-intézet vicerectoránál. A más városból érkező tanulók a fölvétel ideje alatt a papnevelő-intézetben kapnak ingyen szállást és ellátást, ha jövetelüket idejében levélben bejelentik. — A *csanádi* egyházmegye papnevelő-intézetében *Temesvárott* július 3-ikán lesz a felvétel. Ide csak gimnáziumi érettségi bizonyítvánnyal vesznek fel. Ezzel s a keresztlevéllel július 2-ikán kell jelentkezni a püspöki irodában. — A *nyitrai* egyházmegyében július 1-én lesz a fölvétel; a pályázóknak a VI., VII. osztályról szóló bizonyítvánnyal, vagy az érettségi bizonyítvánnyal június 30-ikán délelőtt kell jelentkezni Nyitrán az egyházmegyei irodában. — A *váci* egyházmegyében július 3-ikán lesz a felvétel. A pályázóknak július 2-ikán déli 12 óráig kell jelentkezni bizonyítvánnyal és keresztlevéllel a váci püspöki irodában. Csak azon jelentkezőket veszik fel, a kik a gimnáziumnak legalább hat osztályát elvégezték és tökéletesen beszélnek magyarul. A kik több nyelven beszélnek, elsőbbségben részesülnek. — Az *esztergomi* papnevelő-intézetben július 1—3 közt lesznek a fölvételek. Pályázhatnak azok, a kik a gimnázium IV., V., VI., VII. vagy VIII. osztályát lehetőleg jeles sikerrel végezték. — A *szekesfehértvári* papnevelő-intézetben ugyanezen napon tartják a felvételi vizsgákat s oda szintén a IV.—VIII. osztályt végzett azon jeles tanulókat (főképen a IV-ikből és VIII-ikből) veszik fel, a kik a kellő okmányokkal ellátva idejében jelentkeznek a papnevelő intézet elöljáróságánál.

Azon katolikus ifjak, a kik az egyházi pályára valódi hivatást éreznek magukban, forduljanak kellő időben a nevezett egyházmegyék papnevelő-intézeti elöljáróságaihoz s mindenek fölött ne feledjék el a bizonyítványt és a keresztelő levelet. Itt már eleve figyelmeztetjük a folyamodni szándékozókat, hogy a felvételi vizsgán latin írásbelit kell tenniük, azért nagyon jól kell tudniok a latin nyelvet. Legtöbb felvételt alkalmával a hang kipróbálása czéljából énekeltetni is szoktak, ezért ajánlatos valamely szép egyházi ének betanulása is. Hogy kispapnak csak ép és egészséges ifjakat vesznek fel, azt talán említeni is fölösleges. Különbön is orvosi vizsgálatnak vettettek alá a jelentkezők.

Jellege: Fejtörő az elme sportja

Rovatvezető: Csizsár József.

Földrajzi kérdés:

Mi a neve azon városnak, a mely Alsó-Fehér megyében a Küküllő folyó mellett fekszik? Apaffy Mihály itteni uradalmát III. Károly a fogarasi görög kath. püspöknek ajándékozta s ma a gör. kath. érsekmetropolitának székhelye, e város az 1848/49-iki oláh mozgalmakban sokat szerepelt.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Történelmi kérdés:

Hogyan nevezik azon csatát, a mely 889-ben Árpád magyarjai és az oroszok és kún vagy kabar szövetségeseik között vívatott?

Természetrizai kérdés:

Mi a neve azon házi tyúk nagyságú ragadozó madárnak, melynek színe felül hamvasszürke, alul fehér, sűrű hullámokkal; csőre kék; lába sárga? Áprilisban 3—4 zöldes fehér, hamvas és barnás pettyekkel borított tojást költ ki; nagyon vakmerő ragadozó, ezelőtt sólymászatra használták.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. június 17.

A 22. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: A kertésznek 785 fája van. **Történelmi kérdés:** Dubienka. **Képrejtvény:** Csak annak van becsé a mi ritkán török.

Helgesen fejtették meg: Grünfeld Ferencz, Ehrenfeld Dezső, Roth Ottó, Fortvingler Sándor, Steiner Elek, Fejes István, Tenner J. Pál, Hartmann Gaston Lovag, Borosnyay Oszkár, Antony Gyula, Fiedler Kálmán, Herresbacher Dénes, Névedí Botka Andor, Bohrandt Lajos, Kerékgyártó György, Jurenák Géza, Stark Géza, Steinschneider Ernő, Szabó Lajos, Miróczy Árpád, Szabó Ferencz, Kollin Mór, Andriská Emil, Gombos Bertalan, Laban, Antal, Roth Miklós, Popper Miklós, Vadas Zoltán, Acs Nagy István, Litsék Zoltán, Szűts Elemér, Luft József, ifj. Labancz László, Fiseh Sándor, Dragovits István, Valentényi Gáspár, Pláger Leó, Pethe Jenő, Banny Teophil, Gézy Géza.

A kitévőtt könyvjutalmat, Lamb K. és M. «Shakpperre-mesék» cz. művét Popper Miklós gimn. IV. o. t. nyerte el Budapesten (VI. Eötvös-utca 7.).

SZERKESZTŐI TELEFON.

W. L. Eger. Ajánljuk Somogyi Ede olasz társalgási nyelvтанát. Megrendelhető 2 frtért kiadóhivatalunknál. — **Kérdezősködő.** Forduljon a kiadóhivatalhoz. — **E. D. Komárom.** Olyan átlépés nem lehetséges. — **Pápa Miksa.** Olyan színesen és lelkesedéssel írta le a pilisi hegyekben való turistakódását, hogy nyomán bátran ajánljuk ezt a kirándulást a budapesti diákoknak, kik kevés «ózdudus» levegőt szívnak. Megvan a hegyekben minden, a mit turista szemé-szája kíván. Regényes vidék, tele történelmi emlékezetességgel romokkal: Dömös romjai, hol I. Béla meghalt, a pilisi szentkereszt kolostor omladéka, hol Gertrudis királyné van eltemetve, Visegrád. A szent-endrei vicinális a budai Pálfi-térről 52 perc alatt elviszi az embert Pomázig, a honnan remek excursion tehetni az 556 méter magas Nagy-Csikóvár hegyre. Regényes, fárasztó sziklaút vezet a tetőre, hol megvan még valami abból a lovagvárból, melyből egykor a pomázi Csikó-nemzetség zsarnokoskodott a vidéken. Elragadó kilátás esik innen Szent-Endrére, Pomázra, Margitligetre, az Oszoly, Nagy- és Kis-Kevély és Pilis hegyormokra. — Teljesen osztjuk véleményét, hogy szomorú dolog a sport egyéb ágai mellett a turistaság hanyatlása. Fővárosi diákjainknak bizony módjában volna az állapoton változtatni. — **Sz. D. Makó.** Jutalomkönyv meyen.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 1 frt 20 kr.	Dr RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 4 frt 80 kr.	Kéziratokat nem adunk vissza.		
Megjelenik minden vasárnap.			

KENYÉR ÉS BECSÜLET.

Regény az ifjúság számára.

Irta Gaal Mózes. Illusztrálta Neogrády Antal.

Jancsi fölemelte, s egy kőmives legénynek, a ki durván kezdett röhögni, olyan pofont adott, hogy attól aztán elment annak minden kedve a meleg levestől.

A kőmives legény valószínűleg érezte, hogy minő kézzel van dolga, azért nem kötött ki a kopott ruhájú úr-féllével, de bizonyára számon tartotta a csattanó leczkét, s ha gyakrabban találkozott volna Jancsival, kellemetlenséget szerezhetett volna neki.

Legtöbbnyire hideget ebédelt, hideget vacsorált. Főtápláléka az áldott mindennapi kenyér volt, mely — a mint mondják — sok erőt ugyan nem ad, de mégis táplál.

A medikus kollégáknak csakhamar feltűnt az «első éves», a ki soha egy órát sem mulaszt el, beül az utolsó padba, figyel az előadás alatt, közben-közben jegyezget, de nem sokat. Úgy tűnik fel, mintha abból, a mit hall, már sokat tudna, s azért nem is töri magát, hogy mindent lejegyezzen.

Nem szólnak hozzá, mert az egyetemen ninesen úgy, mint a kollégiumban, mint a középiskolákban. Két-háromszáz ifjú hallgatja a professzort, s ezeknek még a tizedrésze sem ismeri egymást.

Csak a bonczatani másod-tanársegéd, a kis kövér Suhajda jegyzi meg Sólyomnak az arcát. Koczkás kabátjáról is megismeri mindjárt, a mint bejön már egy órával előbb az előadó terembe, előveszi a könyvét és olvasgat.

Suhajda nem látott ilyen szegényes külsejű medikust, de ilyen szorgalmast sem.

Egyszer a professzor beteg volt, s az előadás

elmaradt. Sólyom Jancsi nem nézte meg a hirdető táblát, s bement az előadó terembe. Az ő szokott helyére ült és várakozott.

Suhajda, az asszistens véletlenül benyitott, s a mint megpillantotta az ő koczkás kabátosát, így szólott hozzá:

— Kolléga úr, ma nem tart a professzor előadást.

— Köszönöm, asszisztens úr.

— Kegyed úgy látszik nagyon érdeklődik a boncztan iránt?

— Már diákkorom óta.

— Áh! — csodálkozék az asszistens. — Nem volna kedve néha bejárni a bonczoló terembe? Sokat tanulhatna.

— Ha megengedi, asszisztens úr!

— Tessék csak bejönni, a mikor tetszik.

— Szívesen segítenék, ha ...

— Csakugyan? ... Ért hozzá?

— Azt hiszem, értek egy kissé.

Suhajda azon nyomban magával vitte Jancsit, s attól a naptól kezdve a délutánt egész késő estig ott töltötte.

A derék tanársegéd bámulta azt a türelmet, azt az aprólékos gondosságot, azt a buzgalmat, melylyel az első éves orvosnövendék dolgozott.

Mikor kilenczkor bement, Sólyom Jancsit már ott találta, olyan munkákat végzett el egymaga, melyre még ő sem vállalkozott volna.

— Honnan, kitől tanulta ezt barátom? — kérde egy alkalommal.

— Békanyúzonak csüfoltak a kollégiumban, állat- és madár-tömő voltam ötödik és hatodik gimnázista koromban, aztán az egyik professzorom ajándékozott egy boncztant, azt forgattam. Az apám is doktor.

— Doktor?